د. ن. مەکەنزی(David Neil Mackenzie) پرۆفسۆرو زوانە ئیرانیەکا دانشگاو لەندەنی، تاقێقاتێوی وردش سەرو زوانی هۆورامی کەردەن. جە کتێبێوەنە بە نامێ(THE DIALECT OF AWRAMAN- HAWRAMANI- I LUHON) دەستۆر زوانێوی هۆورامیانەش نویسەن و هەر پاسە برێو کۆرتە داستانێ هۆورامیانێچش نویسێنێوە. ئینا چێگەنە تەرجمەو واتەی وەرینو ئا کتێبیە مارمێ:

جە سەرەتاو ئی قەرنێنە(قەرنەو 20 ی) یەرێ کەسێ ئوروپایێ یۆ شۆنەو یۆی سەر داو مەنتەقەو کۆساری هۆورامانیشا کەردەن. کە گنۆ وەرئاواو ئەیالەتی ئێرانی، کۆردستانو (ئەردەڵان)ی و سەرو دیالکتێوی کە چاگە بە کار مێێ چێوشا نویسەن. ساڵەو 1904ی J.DE.MORGAN،1 پێسە ئەوەڵین کەسی نویسێێو وێش، هەر چند فرە یاگێ سەرنجی مەبۆ، چاپ کەرۆ.

هەر چا وەختانە هەم ÅGE MEYER BENEDICTSEN و هەم OSKAR MANN بە دەسکارە سەمەر بەخشەکاشاوە گێڵاوە. بەڵام هیچکام خێرا دەسکۆتەکاشا چاپێ مەکەرا.

هەر چند ئی دوە دانشمەندە بە ڕاسی سەرو هۆورامانیشا دان بەڵام فرەتەرو بەشەو یادداشتە زوانیەکاشا، وەڵتەر و جە سنەنە(سنندج) جەمێشا کەردێنێ.

ئینەیچە پەیش بیەن ئا کەسە کە ئانا گۆزارشەکەش چەنە گیریان وێش جیاوازیێوش چەنی هۆورامی ئەسڵی بیە بۆ و بیەبۆ بایسو هەڵا.

سەرئەنجام، بە هەر دەلیلێوە بیێ بۆ، ئادی باسو تایبەتمەندیا ئا دیالکتیشا، جە تاقێقاتەکاشانە(Kurdisch – Persische Forschungen) نەکەردەن. چون ئی یادداشتێچە شۆنەو مەرگیشارە و جە تەرەفی Hodank،2 یۆۆ چاپێ کریا، موازۆ یۆ گێڵۆوە پەی پەرسو ڕاسی و یا ناڕاسیشا.

بەشی فرەو یادداشت و تێکستەکا بێ شک ئانێ بێنێ کە BENEDICTSEN ی ساختە ئاردێ بێنێ. ئێنێچە بەدبەختانە تا ساڵەو 1921 ی چاپێ نەبیێ، چا وەختەنە جە own words) کەلیمێ من)شەنە،

Les textes ne m´étaient plus bien familiers, et que bien des passages m´étaienet devenues incompréhencibles,

چاپێ بیێ،

‘grâce aux lumiéres et au zéle inlassable de M. ARTHUR CHRISTENSEN ‘.3

ئارۆ جە ڕۆشنایێ ماتریاڵی تازەیۆۆ دەرەتانو ئانەیە هەن کە وێنێوی ڕۆشنتەر جە وەزعیەتو ساختمانی ئا زوانیە بدریۆ.

ساختمانو ئی زوانیە ئەرەچڵاکنەر پێتەتەر(پێچیا) چانەیەنە کە دیالکتێوی تازەو وەرئاوای ئێرانی بۆ. ئینە دلێ دیالکتە کۆردیەکایچەنە، جە گردی پێتەتەرا. هەر چند هۆورامی ئیسلاندێو جە دەریاو کۆردیەنە وەش کەرۆ. بە ڕاسی هۆورامی جە فرە بارێوە سیمێێوە جە جۆرێو دیالکتی باستانی ئێرانی میانەیش پەنەن. سەرنج دای پانەیە ڕۆشنایی وسەیێوا سەرو تارێخو زوانە کۆردیەکا.4

ساڵەو 1957ی من شانسێوی خاسم ئارد و لەندەنەنە جوانێوی هۆورامی، ئەسڵەن خەڵکو مەنتەقەو لهۆنیم، بە نامێ تەحسین، کۆڕو محەمەد ئەمین ی دیدار کەرد.

وەختێو BENEDICSEN جە 1901 ـەنە سەردای نۆۆسودێ کەرۆ بۆ بە مێمانو سانو لهۆنی، هەر چونێو بیە بۆ، ئاد پێسە باسش کەرۆ << " نا باوەڕپێوی دیاری" و جە پایانیچۆۆ پێسە " نا مێهرەبانیێوی ئاشکرا" کە سەرو سەحنەیۆۆ زوتەر چانەیە کە وێش گەرەکش بێ لاشا بەرد>>.

هەردوێما خوایمێ، چون، من و تەحسین هەردویما پەیما مالوم بیەبێ کە ئی سۆڵتانە بابا گۆۆرەو تەحسینی بیەن.
یانێ حەمە سەعید سان(سۆڵتان)، تاتەو جافر سانی، تاتەو محەمەد ئەمین سانی.[5]
ئی دۆسۆ منە مەیل و ئامادەیی وێش پەی قەرەبو کەردەی هەرمانەو بابا گۆۆرەیش نیشانە دا و ئی نوشتێ واریە تەمامەن سەرو ئێتڵاعاتێوی کە ئادی بە مێهرەبانیۆۆ جە ماوەو چندین مانگانە و جە چندین دۆۆرە زەمانیێنە(periodic) دان، گلێر کریانۆۆ. هەر پاسە سپاس پەی مەدرەسەو (ئاموزشەکا شەرق ی و ئافریقای) دانشگاو لەندەنی کە دەرەتانو ئی هامکاریشا فەراهەم کەرد.
هۆۆرامی دیالکتێوی گۆرانیا و پاسە دیارا و ئۆۆ ئانەیە مشۆ جە دلێ گروپەکەیەنە هەم جە گردی قەدیمیتەر بۆ و هەمیچ خاستەر مەنە بۆوە.
ئا دیالکتە کە چێنە شەرحە مدریۆ دیالکتو هۆۆرامانو لهۆنی و بە تایبەت مەرکەزەکەش دەگاو نۆۆسودێن. ئێگە تا ساڵەو 1932 یاگێ نیشتەو جافرسانی و خانەوادەیش بێ. چا وەختەنە لوارە ئێراق(exil) و ساڵەو 1943 جە هەڵەبجەنە مەرد. تەحسین جە دەگێیۆەو هۆۆرامانو ئێراقیەنە پێدا بۆ. وەختێو خانەوادەشا گێڵۆوە ئێران تاتەش یاگێ ژیوایش بەرۆ ئۆۆ پاوە.
چەنی ئانەیە کە ئاد(تەحسین) خاس ئاشنا بە جیاوازی لەهجەو وێش و پاوەی بێ. پەی ئانەیە تێکەڵی وەش نەبۆ، بە هەر حاڵ، من پاسەم بە خاس زانا کە تاقێقاتەکەیم گلێر کەرووۆ سەرو دیالکتو نۆۆسودێ.
لازما ئانەیچە واچو کە زوانو دوهەمو ئادی کۆردی سلێمانیانەن. ئینە پەیش بێ تاسیرش وسە بۆ سەرو زوانە هۆۆرامیەکەیش. بەڵام پایداری و تەوانایی دیاری ئادی جە دۆۆرانو پەرس و جوابەکەیەنە ڕا پەی هیچ فکرێوی چامنەیە نازێوە.

1- In Mission scientifique en Pres, tome V, Etudes Linguistiques, Paris, 1904.
2- Mundarten der Gûrân, besonders das Kandûlâî, Auramânî und Bâdschälânî, bearbeitet von Karl Hadank, Berlin, 1930,pp.367-395.
3- Les dialects d' Awromân et de Pâwä, textes recueillis par Åge Meyer Benedictsen, revus et publiésavec des notes et une esquisse de grammaire par Arthur Christensen, Copenhagen, 1921(Hist. Filol. Medd. Dan.Vid.Selsk., VI,2) [cited B- C]; also ' Some New Awromani Material prepared from the collections of Åge Meyer Benedictsen',by A. Christensen,BSOAS, 8, 467-476 [B-C, II].
4- See my 'Origins of kurdish', TPS, 1961, 68-86. In that article the transcription of Hawrâmî examples was brought into line with that used in my description of Kurdish (see below).In the present work I havefelt obliged to reverse the process and transcribe the pccasinal quotation from Kurdish according to the scheme demanded by the description of Hawrami.
5- See the family tree given by C. J. Edmons, Kurds, Turks, and Arabs, London, 1957, p. 155, to wich work the reader is also referred for a full description of Awraman (see Index, s. v. Hawraman).